

INFORMĀCIJA PAR LIETU Nr. 2019-23-01**“Par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas atbilstību
Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”**

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis un Artūrs Kučs, 2020. gada 11. jūnijā plkst. 10.00 izskatīs lietu Nr. 2019-23-01 tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Lietas dalībnieki

Pieteikuma iesniedzējs: SIA “Spilbridge & Partners”

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu: Saeima

Pieaicinātās personas

Personas vai to pārstāvji, kas savu viedokli snieguši rakstveidā un ir aicināti uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos: Tieslietu ministrija, tiesībsargs, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras docente *Dr. iur.* Daina Ose, kā arī Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Civiltiesisko zinātņu katedras lektori *Mg. iur.* Mārcis Krūmiņš un *Mg. iur.* Jānis Lapsa.

Apstrīdētā norma

Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa:

“Lai izlemtu jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kasācijas sūdzības, pretsūdzības un protestus pēc šā likuma 460.panta pirmajā daļā un 463.panta trešajā daļā noteikto paskaidrojumu iesniegšanas termiņa izbeigšanās izskata Augstākās tiesas rīcības sēdē departamenta priekšsēdētāja noteiktā kārtībā izveidota tiesnešu kolēģija triju tiesnešu sastāvā.”

Augstāka juridiska spēka norma

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmais teikums: “Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.”

Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam tādēļ, ka tā neparedz kasācijas sūdzības iesniedzēja tiesības pieteikt noraidījumu tiesnešiem, kas izlemj jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Pieteikuma iesniedzēja kā lietas dalībniece pārsūdzēja apelācijas instances tiesas spriedumu civillietā kasācijas kārtībā. Augstākās tiesas tiesnešu kolēģija rīcības sēdē nolēma atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību pēc pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības. Pieteikuma iesniedzējai netika sniegta informācija par tiesnešiem, kas lems par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kā arī netika nodrošināta iespēja pieteikt tiem noraidījumu.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma neparedz lietas dalībnieku tiesības uzzināt, kuri tiesneši lemj par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, un pieteikt tiem noraidījumu. Tādējādi ar apstrīdēto normu tiek ierobežotas no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietošās personas tiesības pieteikt noraidījumu tiesai vai atsevišķiem tiesnešiem. Šis pamattiesību ierobežojums esot noteikts ar normatīvajos aktos noteiktā kārtībā pieņemtu tiesību normu un tam esot leģitīms mērķis, proti, tas ļaujot nodrošināt ātrāku tiesvedības procesu. Taču pieteikuma iesniedzējas ieskatā šis pamattiesību ierobežojums nav samērīgs, jo minēto leģitīmo mērķi varot sasniegt ar citiem, personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Turklāt labums, ko sabiedrība iegūst no apstrīdētajā normā noteiktā pamattiesību ierobežojuma, neesot lielāks par kaitējumu, kas tiek radīts kasācijas sūdzības iesniedzējam.

Institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimas – apsvērumi

Saeima uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Saeima norāda, ka lietas dalībnieka tiesības pieteikt noraidījumu ir viens no līdzekļiem tiesas objektivitātes nodrošināšanai, kas palīdz izslēgt šaubas par tiesneša spēju objektīvi izspriest lietu. Kasācijas instances tiesā galvenā nozīme esot nevis pušu interesēm, bet gan publiski tiesiskajām interesēm. Kasācijas instance esot trešā tiesu instance, un kasācijas instances tiesa vērtējot tikai tiesību normu piemērošanas jautājumus. Tādēļ uz tiesvedību kasācijas instancē nevarot attiecināt tādas pašas prasības par iespēju pieteikt noraidījumu

tiesnešiem kā, piemēram, attiecībā uz pirmās instances tiesu, kurā lieta tiek skatīta pēc būtības. Turklāt apstrīdētā norma regulējot tiesvedību civillietās. Starp dažādām lietu kategorijām pastāvot būtiskas atšķirības, tostarp attiecībā uz valsts pienākumu nodrošināt iespēju pieteikt noraidījumu tiesnešiem.

No Satversmes tiesas judikatūras izrietot, ka Satversmes 92. pants aizsargā personas subjektīvās tiesības pieteikt noraidījumu tikai tādā gadījumā, ja tas ir vienīgais līdzeklis tiesas objektivitātes nodrošināšanai. Šī Satversmes norma neprasot, lai vienlaikus būtu paredzēti vairāki līdzekļi tiesas objektivitātes nodrošināšanai. Kasācijas tiesvedības ierosināšanas stadijā civilprocesā tiesas objektivitāti nodrošinot citi līdzekļi.

Civilprocesa likumā lietas dalībniekiem esot noteiktas tiesības pieteikt noraidījumu pirmās un apelācijas instances tiesas tiesnešiem, kuri izskata civillietu pēc būtības un pieņem spriedumu. Arī kasācijas instances tiesā tiesības pieteikt noraidījumu tiesnešiem lietas dalībniekiem tiekot nodrošinātas pēc kasācijas tiesvedības ierosināšanas. No Satversmes 92. panta pirmā teikuma neizrietot prasība obligāti nodrošināt lietas dalībniekiem iespēju pieteikt noraidījumu arī tiem tiesnešiem, kas lemj par kasācijas tiesvedības ierosināšanu.

Tiesas process

Lietas Nr. 2019-23-01 izskatīšana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos tiks uzsākta 2020. gada 11. jūnijā. Tiesas sēde notiks videokonferences režīmā, nodrošinot ārkārtējās situācijas laikā noteikto distancēšanās pienākuma ievērošanu, lai ierobežotu Covid-19 izplatību.

Lietas dalībnieki un pieaicinātās personas tiks informētas par tiesas sēdes norisi un prasībām, kas jāievēro attālinātajā tiesas sēdē. Tiesas sēdes norise tiks adaptēta, ievērojot ārkārtējās situācijas apstākļus un tehnoloģiju sniegtās iespējas.

Interesenti tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos varēs vērot tiešraidē Satversmes tiesas mājaslapās un tiesas *youtube* kontā. Informācija būs pieejama arī Satversmes tiesas *twitter* kontā @Satv_tiesa.

Tiesas sēdes laikā lietas dalībnieki izklāsta lietas faktiskos apstākļus un juridisko pamatojumu, tiek uzklautas pieaicinātās personas, tad seko tiesas debates un replikas. Tiesas sēde beidzas ar tiesas sēdes priekšsēdētāja paziņojumu par to, kad tiks pasludināts spriedums. Satversmes tiesas likumā noteiktajos gadījumos līdz sprieduma pasludināšanai tiesvedību lietā var izbeigt. Nolēmumu pieņem ne vēlāk kā 30 dienas pēc pēdējās tiesas sēdes.

Par nolēmuma pasludināšanas dienu un laiku tiks izsūtīta preses relīze un informācija tiks publicēta Satversmes tiesas mājaslapā sadaļā “Jaunami”, kā arī sadaļā “Lietas” pie šīs lietas numura.

Informācija sagatavota ar mērķi informēt par Satversmes tiesā izskatāmās lietas faktiskajiem apstākļiem un lietas dalībnieku apsvērumiem. Tā nav uzskatāma par sprieduma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas
Sabiedrisko attiecību un
protokola nodaļas vadītāja

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830749, 26200580